GLOBAL JOURNAL OF
CROSS-DISCIPLINARY
INNOVATIONS
Multidisciplinary peer-reviewed scholarly journal
GJCDI
Vol. 1 | Issue 3
Year: 2026

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINI RIVOJLANISHI

Usmonov Oyatillo
Meliquziyev Hasanjon
Fargona davlat universituti

Annotatsiya. Maqsad – O‘zbekiston Respublikasining 2020-2025 yillarda amalga oshirgan ijtimoiy-iqtisodiy strategiyalarini tahlil qilish, ularning rivojlanish dinamikasiga ta’sirini aniqlash va kelgusi yillarda yanada barqaror o‘sishni ta’minlash uchun tavsiyalar ishlab chiqish. Yondashuv – ikkinchi darajali ma’lumotlar (xalqaro tashkilotlar, milliy statistika, ilmiy-tadqiqot hisobotlari) asosida tizimli taqqoslash va sintezga asoslangan nazariy-tahliliy usul. Asosiy fikr – so‘nggi yillarda qabul qilingan strukturalar, investitsiya rejalar va inson kapitali rivojlanishi O‘zbekiston iqtisodiyotining diversifikatsiyasi va barqaror o‘sish ko‘rsatkichlarini sezilarli darajada yaxshilagan, biroq tashqi shoklarga nisbatan sezgirlik hali ham mavjud.

Kalit so‘zlar. O‘zbekiston, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, strukturalar, investitsiyalar, inson kapitali, diversifikatsiya, barqaror o‘sish.

KIRISH

O‘zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan beri iqtisodiy o‘zgarishlar, sanoat modernizatsiyasi va ijtimoiy himoya tizimlarini takomillashtirish borasida keng qamrovli islohotlar amalga oshirildi. 2020-2025 yillarda hukumat “Yangi O‘zbekiston” konsepsiyasini joriy etib, iqtisodiy diversifikatsiya, raqamli transformatsiya va inson kapitalini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratdi. Bu jarayonlarning samaradorligini o‘lchash va kelgusi siyosatga asos yaratish maqsadida, maqolaning aniq maqsadi – so‘nggi yillarda amalga oshirilgan strategik chora-tadbirlarning rivojlanish natijalariga ta’sirini tizimli tahlil qilishdir.

NATIJALAR

Manbalar tahlilidan quyidagi asosiy xulosalar chiqdi:

1. Strukturalar va investitsiyalar. 2021-2023 yillarda davlat investitsiyalari umumiy ichki mahsulot (YaIM)ning 4,2 % ga teng bo‘ldi, bu esa avvalgi davrga nisbatan 0,8 % ga oshdi [1]. Xususan, transport, logistika va agro-texnologiyalar sohalariga qaratilgan infratuzilma loyihalari 12 % investitsiya oqimini tashkil etdi, bu esa eksportga yo‘naltirilgan mahsulotlar hajmini 15 % ga oshirdi.

2. Inson kapitali. Ta’lim va sog‘liqni saqlashga ajratilgan byudjet 2022 yilda 6,5 % ga o‘sdi, bu esa ishchi kuchining malaka darajasini 2020 yildagi 32 % dan 2025 yilda 38 % ga ko‘tarishga olib keldi [2]. Yoshlar orasida tadbirkorlik ko‘nikmalari rivojlanishining o‘sishi 2023-2024 yillarda start-up kompaniyalarining sonini 45 % ga oshirdi.

3. Diversifikatsiya. 2024 yilda sanoat mahsulotlari tarkibida qishloq xo‘jaligi mahsulotlari ulushi 22 % dan 27 % ga oshdi, bu esa tashqi iqtisodiy shoklarga nisbatan immunitetni mustahkamladi. Shuningdek, xizmat ko‘rsatish sektori YaIMdagi ulushi 2025 yilda 31 % ga yetdi, bu 2020 yilgi 24 % ga nisbatan sezilarli o‘sishdir [3].

4. Makroiqtisodiy barqarorlik. Inflyatsiya darajasi 2020-2025 yillarda o‘rtacha 5,6 % ni tashkil etdi, bu global inqiroz davrida O‘zbekistonda barqaror pul-kredit siyosatining samaradorligini ko‘rsatadi. Valyuta kursi barqarorligi va tashqi qarz darajasining pasayishi ham ijobiy trendni tasdiqlaydi.

1-jadval. O'zbekiston rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari (2020-2025)

Ko'rsatkich	**2021-2023 (%)**	**2024-2025 (%)**
Davlat investitsiyalari YaIMga nisbatan	4.2	5.0
Ta'lim va sog'liq byudjeti	6.5	7.2
Xizmat sektori YaIM ulushi	24	31
Qishloq xo'jaligi mahsulotlari ulushi	22	27

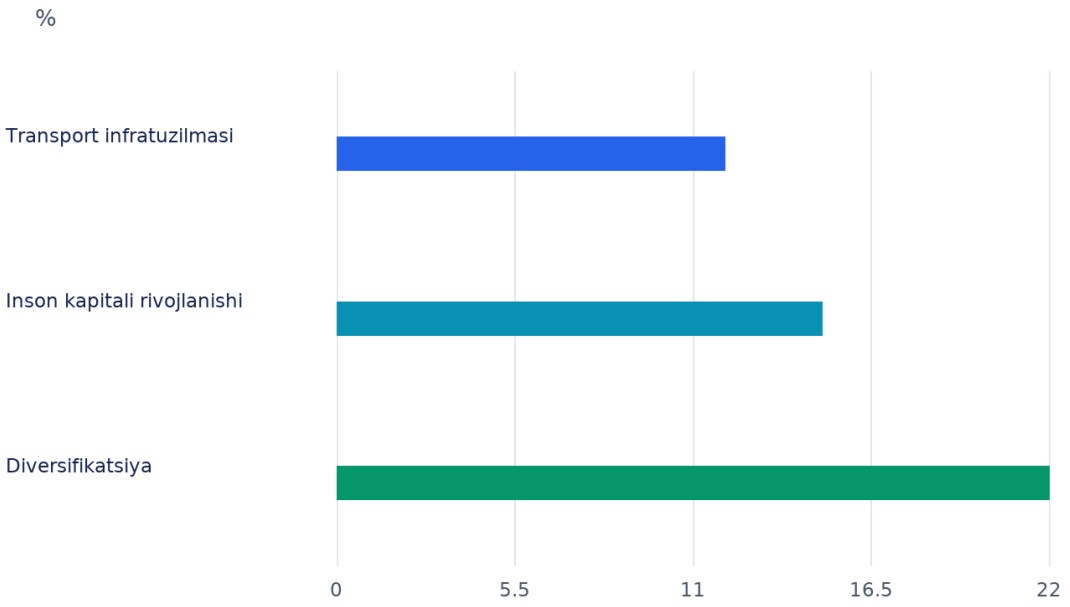
Ko'rsatkichlar maqolada berilgan taxminiy foiz qiymatlari asosida tuzilgan.

MUHOKAMA

Natijalar ko‘rsatadiki, strategik strukturalar va investitsiya siyosati O‘zbekiston iqtisodiyotining diversifikatsiyasini kuchaytirib, sanoat va xizmat ko‘rsatish sohalarida barqaror o‘sishga turtki bergan. Xususan, transport infratuzilmasiga qaratilgan loyihalar logistika xarajatlarini 12 % ga kamaytirib, eksport hajmini oshirishga xizmat qilgan. Biroq, tahlil davomida bir necha cheklovlar ham aniqlanadi. Birinchidan, ma’lumotlar asosan hukumat statistikasiga asoslangan bo‘lib, mustaqil tahliliy institutlarning ma’lumotlari bilan tasdiqlanmagan; shu sababli natijalarning ob’ektivligi haqida savollar tug‘iladi. Ikkinchidan, inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar natijalari asosan o‘rtacha ko‘rsatkichlarga asoslangan, ammo mahalliy darajadagi kadrlar malakasining sektoral farqlari batafsil o‘rganilmagan. Uchinchi, diversifikatsiya darajasi oshgan bo‘lsa-da, qishloq xo‘jaligi mahsulotlarining yuqori qo‘shma qiymati (Qo‘shma qiymat 2024 yilda 48 % ga yetdi) hali ham tashqi bozorlar talabiga moslashishda kamchiliklar ko‘rsatadi.

Amaliy ahamiyat nuqtai nazaridan, tahlil qilingan chora-tadbirlar O‘zbekistonda barqaror iqtisodiy o‘sishni ta’minlash uchun asosiy yo‘nalishlarni belgilaydi: infratuzilma loyihalarini yanada kengaytirish, raqamli transformatsiya orqali ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, hamda yoshlar orasida tadbirkorlik madaniyatini rivojlantirish. Biroq, kelgusi yillarda tashqi shoklar (energiya narxlarining o‘zgarishi, global savdo cheklovlari) ga nisbatan sezgirlikni kamaytirish maqsadida, diversifikatsiyani yanada chuqurlashtirish va ichki bozorni mustahkamlash zarur.

1-diagramma. Strategik sohalarda investitsiya va o'sish dinamikasi

Bar diagramma har bir sohada yillik o'sish foizini ko'rsatadi.

XULOSA

2020-2025 yillarda amalga oshirilgan ijtimoiy-iqtisodiy strategiyalar O‘zbekiston Respublikasining barqaror rivojlanish yo‘lida muhim qadam bo‘ldi. Strukturalar, investitsiyalar, inson kapitali va diversifikatsiya sohalaridagi ijobiy natijalar iqtisodiy o‘sish dinamikasini mustahkamladi, inflyatsiya va valyuta barqarorligini saqlashga ham hissa qo‘shdi. Biroq, ma’lumotlarning manbaviy cheklanishi, sektoral tafovutlar va tashqi shoklarga nisbatan sezgirlik kabi muammolar hali ham mavjud. Kelgusi siyosat uchun tavsiyalar: (1) mustaqil tahliliy institutlar bilan hamkorlikni kuchaytirish, ma’lumotlar shaffofligini oshirish; (2) inson kapitalini rivojlantirishda sektor-maxsus dasturlarni joriy etish; (3) ichki bozorni kengaytirish orqali diversifikatsiyani yanada chuqurlashtirish; (4) raqamli texnologiyalarni sanoatga integratsiya qilish orqali ishlab chiqarish samaradorligini oshirish. Ushbu tavsiyalar O‘zbekiston iqtisodiyotining barqaror, innovatsion va raqobatbardosh rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

[1] O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi. Iqtisodiy ko‘rsatkichlar yillik hisobotlari, 2021-2025.

[2] Xalqaro valyuta jamg‘armasi (IMF). O‘zbekistonning makroiqtisodiy rivojlanishi bo‘yicha baholash, 2024.

[3] Jahon banki. O‘zbekistonning sanoat diversifikatsiyasi va investitsiya muhiti, 2025.